

VELITEĽSTVO POZEMNÝCH SÍL OZBROJENÝCH SÍL SLOVENSKEJ REPUBLIKY

Schvaľujem.

Veliteľ pozemných síl
ozbrojených síl Slovenskej republiky
generálmajor Ing. Ján S A L A G A N I Č, v.r.

Trenčín 23. mája 2011

SLUŽOBNÁ POMÔCKA

**METODICKÉ POKYNY
PREKONÁVANIE PREKÁŽOK**

TRENČÍN 2011

SPG 3-40/Žen

Záznamy o změně a doplnění metodických pokynů:

1.
2.
3.

P R V Á H L A V A

ZÁKLADNÉ USTANOVENIA

Čl.1

Predmet metodických pokynov

(1) Metodické pokyny na prekonávanie prekážok (ďalej len „metodické pokyny“) obsahujú zásady pre prekonávanie prekážok všetkých druhov s dôrazom na prekonávanie vodných prekážok. Vedenie bojovej činnosti vyžaduje od každého veliteľa poznať zásady prekonávania prekážok, dobrú organizáciu, lebo na včasnej a spoľahlivej realizácii bude veľakrát závisieť úspech bojovej činnosti vojsk.

(2) V súčasnej dobe je v medzinárodnom prostredí nevyhnutná aj aktívna účasť v spoločných spojeneckých a spoločných mnohonárodných koalíčných vojenských operáciách. V rámci stanovených úloh bude vedených množstvo aktivít (ofenzívnych, defenzívnych, stabilizačných a umožňujúcich) v rámci celého spektra konfliktu, aby boli podporené dané ciele. V rámci týchto aktivít bude dochádzať k situáciám, že jednotky budú musieť prekonať množstvo prekážok aj iných než vodných (mínové polia, priekopy, svahy a úbočia, kontaminované priestory, obranné prekážky, umelo vyvolané záplavy alebo zatopenia a ich následky). Preto velitelia musia poznať možnosti svojich jednotiek a včas si vyžiadať ženijnú podporu.

(3) Metodické pokyny sú určené pre príslušníkov ženijných vojenských útvarov a ženijných vojenských jednotiek ozbrojených síl, ktorí sa podieľajú na výcviku jednotiek pri prekonávaní prekážok, ako aj pre veliteľov mechanizovaných jednotiek pozemných síl ale aj ostatných jednotiek pôsobiacich v operáciách, aby v rámci plnenia taktických úloh poznali postupy pri prekonávaní prekážok, technické parametre prechodov cez prekážky a učili svoje jednotky vykonávať činnosti v súlade so zásadami uvedenými v týchto metodických pokynoch.

(4) Do metodických pokynov boli implementované ustanovenia štandardizačných dokumentov NATO s dôrazom na „Doktrínu bojového použitia ženijných jednotiek pozemných síl“ ATP-52 (B) a boli použité zásady vykonávania ženijnej podpory v súlade s Vojenskou doktrínou pozemných síl VDG-30-03/Žen - Ženijná podpora pozemných síl v operáciách (B). V jednotlivých kapitolách sú implementované zásady STANAG 2395 súvisiace s postupmi prechodu cez vodu a sú rozpracované niektoré zásady doktríny Pozemných síl ozbrojených síl Slovenskej republiky (C) a vojenskej doktríny VDG-30-01/Oper Taktika pozemných síl.

Čl.2

Základné pojmy

(1) Línia predmostia (*Line Bridghead*) je hranica cieľového priestoru pri zaujímaní predmostia.

(2) Miesto prechodu (*Crossing Site*) je poloha jednotlivého mostu, alebo miesto pre prevoz, alebo v počiatočnom útoku, miesto pre prechod útočných člnov, alebo pre plávanie, alebo brodenie vozidiel na širokom fronte.

(3) Prechod vodnej prekážky z chodu (*Hasty Crossing*) je prechod vnútrozemskej vodnej prekážky použitím prostriedkov prechodu, ktoré sú k dispozícii, alebo tých, ktoré sú ľahko dostupné a ktorý sa urobí bez prestávky na vypracovanie príprav.

(4) Pevná pozícia (*Fixed Pozition*) je hranica cieľov vojenskej sily predmostia. Zmocnenie sa pevnej pozície útočnou formáciou odstráni nepriateľské pozemné pozorovanie a priamu paľbu na miestach prechodu.

(5) Plávajúci most (*Navigation Bridge*) je most, ktorý využíva vodu ako štruktúálny podporný prvok. Môže byť prepravovaný na predurčených vozidlách.

(6) Podporný most (*Support Bridge*) je premost'ovací prostriedok alebo neštandardizovaný most postavený na zabezpečenie čiastočne stálej alebo stálej taktickej alebo operačnej mobility v rámci všeobecnej podpory síl. Jeho výstavba nie je ohrozená priamou paľbou a nie je limitovaná požiadavkou na okamžité premostenie.

(7) Pontón (*Pontoon*) je plavidlo s jedným alebo dvoma podhonami, prípadne bez podhonu, s väčšou bočnou výškou, ktoré možno zostaviť do súlodia a slúžia pre väčšie zaťaženie napríklad na stavbu mosta.

(8) Poriadková služba (*Regulation Service*) je služba, ktorá má za úlohu dbať na dodržiavanie nariadení o pohybe jednotiek vo východiskových miestach a na maskovanie. Dbá na dodržiavanie nariadení o cirkulácii vozidiel a na dopravnú disciplínu. Usmerňuje prichádzajúce jednotky k jednotlivým dopravným prostriedkom.

(9) Predmostie (*Bridghead*) je priestor zeme na obsadenom, alebo bránenom teritóriu nepriateľom, ktorý musí byť ovládnutý alebo kontrolovaný, aby dovolil trvalé nalodenie, vyloďenie, alebo prechod vojska a materiálu a/alebo poskytol manévrovací priestor nutný pre následné operácie.

(10) Prekážka (*Crossing*) je prírodná alebo umelo vytvorená zábrana pohybu, ktorá si na prekonanie obyčajne vyžaduje špeciálnu techniku alebo muníciu. Koordinovaná séria prekážok sa nazýva komplexná prekážka.

(11) Premosťovacie prostriedky (*Bridging Assets*) sú všetky neštandardizované a štandardizované premost'ovacie prostriedky používané na zriadenie mostných a prevozových prechodov.

(12) Preprava (*Transit*) je spôsob prekonávania vodnej prekážky, pri ktorej sú jednotky, bojová technika a materiál prevázané na normovaných a výpomocných prepravných prostriedkoch.

(13) Prepravné prostriedky (*Transit Equipment*) sú rôzne plavidlá, obojživelné vozidlá a mostové súpravy určené na prepravu vojsk, bojovej techniky a materiálu cez vodné prekážky.

(14) Prepravisko (*Crossing Site*) je miesto jednotlivého mostového alebo prevozového prepraviska, alebo vo fáze počiatočného úseku miesto prechodu útočných člnov, plavby a brodenia techniky.

(15) Priečny rez, (*Crossdirection*) je zvislý rez, vedený kolmo na smer prúdu vodnej prekážky. Používa sa ako podklad na navrhovanie a zriaďovanie rôznych druhov prepravísk.

(16) Priechod v mínovom poli (*Minefield Lane*) je vytýčená trasa cez mínové pole, z ktorého boli odstránené zátarasy a nie je vystavená účinkom mín.

(17) Prielom v mínovom poli (*Minefield Breach*) je vymedzená trasa vedúca cez mínové pole, z ktorej nemuseli byť úplne odstránené zátarasy alebo nebolo úplne odstránené riziko ohrozenia mínami.

(18) Priestor sústredenia (*Assembly Area*) je priestor, v ktorom je sústredené velenie pripravené na ďalšiu činnosť. Pri operáciách prechodu cez vodu môže byť použitý ako priestor čakania, kde sa môže uskutočniť akékoľvek preskupenie vlastných síl. Tiež môže byť zriadený na vzdialenej strane prekážky na preskupenie a uľahčenie presunu vlastných vojenských síl smerom dopredu.

(19) Priestor prechodu (*Crossing Area*) je počet susediacich miest prechodu pod riadením jedného veliteľa. Pri operáciách prechodu cez vodnú prekážku môže byť situovaný na obidvoch stranách prekážky, alebo len na jednej strane a byť ohraničený fázovými líniami. Tento priestor sa udržiava bez vojenských síl,

inštalácií a zariadenia pre obranu miest prechodu. V tomto priestore, ženijný veliteľ uplatňuje svoje technické ženijné povinnosti.

(20) Rieka (*River*) je väčší (prirodzený) vodný tok, ktorý prúdi v jednom smere, a ktorý vyplňa najspodnejšiu časť doliny (koryto alebo riečište). „Väčší“ obyčajne znamená väčšiu dĺžku, rozlohu povodia alebo riek.

(21) Súlodie (*Bang*) sú dve alebo viac plavidiel pevne spojených pre plavbu alebo prácu na vode.

(22) Stanovište riadenia presunu (*Movement Control Post*) je stanovište, cez ktoré veliteľ vykonáva riadenie presunu v závislosti na operačných požiadavkách.

(23) Tanko-dostupný terén (*Tank Available Terrain*) je terén, vhodný pre presun tankov po cestách a voľnom teréne, v ktorom sa vyskytujú len malé prekážky, ktoré sú tanky schopné prekonať bez cudzej pomoci.

(24) Tok (*Lapse*) je nepretržitý pohyb vody jedným smerom. Tokom sa tiež rozumie jeho koryto, ktoré odvádza zrážkové vody z územia. Celý tok nie je spravidla priamy, môže mať rôzne ohyby.

(25) Veliteľ miesta prechodu (*Crossing Area Commander*) je dôstojník veliaci miestu prechodu, ktorý je zodpovedný za technické aspekty udržiavania prechodu aj za presun vojska a vozidiel cezeň. Velitelia miesta prechodu sú spravidla príslušníci ženijných jednotiek, avšak môže nastať prípad, keď veliteľ prechodu je príslušník iného druhu jednotky.

(26) Správca prepraviska (*Crossing Site Commander*) je veliaci dôstojník, ktorý je zodpovedný za technické aspekty prevádzky prepraviska a za prechod jednotiek a techniky cez prepravisko.

(27) Vodná prekážka (*Wet Gapp*) je priestor v teréne s významným množstvom a prúdom vody, ktorá môže ovplyvniť operáciu.

(28) Vojenský most (*Military Bridge*) je most postavený vojenskými silami. Môže byť predurčený na premostenie suchej alebo vodnej prekážky, alebo na zosilnenie existujúcich mostov. Vojenské mosty sa stavajú na zriadenie útočných, podporných a logistických prepravísk. Nemusia byť vhodné na civilnú dopravu a môžu mať rôzne prepravné obmedzenia.

(29) Prechod vodnej prekážky s rozvinutou prípravou (*Deliberate Crossing*) je prechod vnútrozemskej vodnej prekážky, ktorý vyžaduje rozsiahle plánovanie a podrobnú prípravu.

(30) Vyčkávací priestor (*Waiting Area*) je poloha susediaca s trasou, alebo osou, ktorá sa môže použiť pre úkryt vozidiel, jednotiek a zariadenia, kým prvok čaká aby pokračoval v presune. Predtým volaný vyrovnávací priestor, tlmiači priestor, rozptylový priestor, držiaci priestor, alebo usporiadajúci priestor. Priestory čakania sú obyčajne umiestnené na oboch stranách blízko k priestorom prechodu.

(31) Zriaďovanie preprávisk (*Establish Crossing Site*) tvorí súhrn opatrení, ktoré zabezpečujú prechod vodných prekážok vojskami v stanovených úsekoch terénu.

D R U H Á H L A V A **T Y P Y P R E K Á Ž O K**

Čl.3

Typy prekážok a ich vlastnosti

(1) Aby jednotky mohli pokračovať v operáciách potrebujú prostriedky na prekonanie prekážok. Hoci k prekonaniu prekážok dochádza zvyčajne pri ofenzívnych aktivitách, môže sa táto úloha vyskytnúť aj v priebehu defenzívnych aktivít alebo v boji na zdržanie. Tiež sa môže vyskytnúť v celom priestore operácie a pozdĺž dopravných komunikácií v priestore v tle. Medzi základné typy prekážok patria vodné prekážky a mínové polia. Ďalej sú to ostatné prekážky spôsobené predchádzajúcou bojovou činnosťou alebo úmyselne vytvorené prekážky (hlavne zrázy, priekopy, lieviky, stromové záseky a pod.).

(2) Po zničení stálych mostov sa vodné plochy stávajú prekážkami. Zvyčajne nie sú možné obchádzky okolo týchto prekážok. Zložitosť prekonania takýchto prekážok je závislá od klimatických pomerov a terénnych podmienok. Spôsoby prekonávania vodných prekážok sú zvyčajne ovplyvňované použitím rôznych druhov zbraní, moderných prieskumných prostriedkov, bojovej techniky, zásadami vedenia boja a operácie, rázom vodných tokov a príslušného terénu.

(3) Pri prekonávaní vodných prekážok sa s výhodou využívajú úseky so zjazdovými a prístupnými brehmi, s údoliami, ktoré zabezpečujú dobre maskovanie a rýchlu činnosť na miestach, kde je obrana nepriateľa menej odolnejšia, alebo tam nepriateľ naše prekonanie vodnej prekážky nepredpokladá. Tieto okolnosti vyžadujú od veliteľov poznanie charakteristických vlastností vodných

prekážok v predpokladaných priestoroch činnosti, pretože ovplyvňujú ich včasné rozhodnutie o voľbe optimálneho spôsobu prechodu. U väčšiny vodných prekážok však nie je dostatok vhodných miest na ich prekonanie a preto má veľký význam dostatočná ženijná podpora.

(4) Vodné prekážky sa rozdeľujú na prirodzené a umelé. Medzi prirodzené prekážky patria rieky, jazerá a potoky. K umelým patria plavebné kanály, údolné priehrady, odľahčovacie nádrže, rybníky, bagroviská a pod.

(5) Podľa šírky sa vodné prekážky delia na:

- a) úzke (do sto metrov),
- b) stredné (do dvesto metrov),
- c) široké (do päťsto metrov),
- d) veľmi široké (nad päťsto metrov).

(6) Prúd vodných prekážok sa podľa rýchlosti rozdeľuje na:

- a) slabý (do pol metra za sekundu),
- b) stredný (od pol do jedného metra za sekundu),
- c) bystrý (od jedného do dvoch metrov za sekundu),
- d) prudký (nad dva metre za sekundu).

(7) Brehy vodných prekážok sú:

- a) pozvoľné (mierne sa zvažujúce alebo tiež plážovité) so sklonmi do pätnástich stupňov,
- b) príkre so sklonmi od pätnástich do dvadsiatich piatich stupňov,
- c) strmé so sklonmi od dvadsiatich piatich do osemdesiatich stupňov,
- d) zvislé so sklonmi od osemdesiatich do deväťdesiatich stupňov,
- e) previsnuté so sklonmi nad deväťdesiat stupňov.

Podľa priečného profilu majú vodné prekážky brehy jednoduché alebo členené.

(8) Význam vodnej prekážky je daný jej šírkou, hĺbkou, rýchlosťou prúdu, vlastnosťami dna a brehov, výskytom hydrotechnických objektov, rázom nepriateľskej obrany, ročnou dobou a pod. Prieskumom zistené potrebné údaje o vodnej prekážke sú základom pre splánovanie jej prekonania s prihliadnutím na charakteristiku prekážky v miestach jej prekonania. Preto pri plánovaní operácie musia byť zohľadnené všetky faktory o vodnej prekážke zistené podrobným ženijným prieskumom.

TRETI A H L A V A

PREKONÁVANIE PREKÁŽOK

Čl.4

Koncepcia plánovania

(1) Akákoľvek prekážka môže byť prekonaná, pokiaľ je na to dostatok času a pokiaľ sa používajú adekvátne prostriedky. Veliteľ by sa mal snažiť ovládnuť úseky priechodu alebo priechody mínovými poľami, ako aj celistvé medzery či medzery vzniknuté náhlym prechodom/prelomením prekážok ešte pred tým, než bude mať nepriateľ čas na reakciu.

(2) V situáciách keď je potrebný prechod alebo prielom prekážky (napr. kombinácia rieky a mínového poľa) sa berú do úvahy ich individuálne charakteristické vlastnosti. Jednotky prechádzajú alebo prelamujú menšie prekážky vlastnými zdrojmi s využitím ženijných prostriedkov.

(3) Obídenie prekážky je často rýchlejšie, dokonca aj vtedy, keď budú musieť jednotky prekonať väčšie vzdialenosti. Na druhej strane však obídenie prekážky môže vyhovovať zámerom nepriateľa.

(4) Ak nemôžu byť prekážky obídené, je vhodné prekonať ich na takých miestach, kde sa neočakáva činnosť nepriateľa. Kombináciou s klamnými opatreniami je preto možné prekvapiť nepriateľa a vyhnúť sa stratám.

(5) Presun jednotiek cez prekážky a techniky prekonávania prekážok a ich následné rozvinutie musí byť prísne riadené, aby sa udržiavalo tempo postupu, vyhlo sa nahromadeniu síl a prostriedkov, zaistovala sa pružnosť a vytvorila sa jednotka s adekvátnou silou na odrazenie akýchkoľvek protiútokov nepriateľa.

(6) Priaznivé podmienky na prekonávanie prekážok vytvára znížená viditeľnosť, ktorá zabraňuje nepriateľskému pozorovaniu a paľbe. Použitie prostriedkov na nočné videnie umožňuje výhody jednotkám pri ich využívaní v období zníženej viditeľnosti, pričom rýchlosť, upovedomovanie o situácií a spôsobilosť vedenia operácií sa môžu takto zvýšiť. Tento ochranný efekt zníženej viditeľnosti však môže byť eliminovaný nepriateľom, ak použije moderné prostriedky na sledovanie a palebné prostriedky.

(7) Ak sú prekážky bránené nepriateľom, musí úspešnému prelomeniu predchádzať obmedzenie jeho paľby, jeho zadymenie alebo skrytie vlastného pohybu, a tiež zaistenie prielomu/priechodu buď paľbou, alebo jednotkou.

Čl.5

Plánovacie faktory

Pre všetky operácie prechodu alebo prielomu prekážok sú platné nasledujúce faktory:

- a) presná a včasná činnosť spravodajstva a prieskumu:
 - 1. Potvrdí sa existencia a charakter každej prekážky.
 - 2. Pomôže veliteľovi pri rozhodovaní, či obíde prekážku alebo ju prekoná prostredníctvom naplánovaného prechodu cez prekážku. Od tohto rozhodnutia sa odvíja požiadavka pre rozmiestnenie ženijnej techniky a ďalších jednotiek.
- b) opatrenia na efektívne riadenie presunu, vrátane časovania,
- c) maximálne použitie klamných opatrení na dosiahnutie prekvapenia,
- d) dostatočná PVO a palebná podpora,
- e) dostatočná logistická podpora pri odstraňovaní/prekonávaní prekážok.

Čl.6

Úlohy bojových jednotiek

(1) **Bojové jednotky** majú významné miesto pri prechode cez vodné prekážky. Jednotka, ktorá vykonáva prechod cez prekážku, musí zvyčajne prejsť cez priestor jednotky v mieste prechodu nachádzajúcej sa na strane blízko k tejto prekážke. Jednotka, ktorá prechádza cez prekážku sa skladá z jednotky, ktorá zabezpečuje predmostie (*Bridgehead Force*) a jednotky pre prielom trasy cez prekážku (*Break-Route Force*).

(2) **Jednotka na mieste** (*In-place Force*) je jednotka, ktorá zabezpečuje bližšiu stranu prekážky, na ktorej sa nachádzajú vlastné jednotky, aby podporovala ich postup prekročením vpred a úder na vzdialenejšiu stranu prekážky. Poskytuje paľbu a inú podporu jednotke, ktorá v priebehu prechodu zabezpečuje predmostie. Vo svojom priestore zodpovedá za bežnú bezpečnosť, vrátane obrany vodnej prekážky a vlastného brehu.

(3) **Jednotka na obranu predmostia** (*Bridgehead Force*) sa skladá z útočných jednotiek a hlavných síl. Ich úlohou je obsadiť alebo kontrolovať priestor, aby bolo umožnené nepretržité nalodenie, vylozenie, pristátie alebo prechod jednotiek a preprava materiálu. Tiež zabezpečuje priestor pre manéver, potrebný pre následné operácie.

- 1. Jednotky vykonávajúce útok majú za úlohu získať priestor (záchytný bod) zvyčajne obsadením bezprostredných cieľov (objektov). Musí sa to uskutočniť tak, aby sa nepriateľovi neumožnilo vykonávať pozemný prieskum a priamu paľbu na prekážku, skrátka aby sa umožnilo pripraviť úseky a vybavenie prechodu.

2. Hlavné sily vykonávajú budovanie priestoru, vrátane obsadzovania cieľov na čiare predmostia a konsolidáciu. V rámci svojho priestoru jednotka zabezpečujúca predmostie je zodpovedná za bezpečnosť, vrátane obrany vzdialenejšej strany prekážky.

(4) **Jednotka zodpovedná za prielom.** Musí zabezpečiť plynulosť operácie. V niektorých situáciách táto úloha môže byť doplnená ďalšou úlohou jednotky zabezpečujúcej predmostie.

Čl.7

Prekonávanie zátarás

(1) Aby boli prirodzené prekážky účinnejšie musia sa zdokonaľiť alebo zosilniť zatarasením. Pod pojmom zatarasenie sa rozumie sústava rôznych prekážok, zátarás a ničenie objektov, ktoré chránia bojujúce jednotky. Pri vedení bojovej činnosti musíme očakávať, že zátarasy zriadené nepriateľom budú dobre prispôsobené terénu, dobre maskované, ťažko ich budeme pozorovať a budú budované tak, aby sa dosiahlo čo najväčšieho prekvapivého účinku. Zároveň musíme predpokladať, že zátarasa bude krytá aj paľbou. Ženijné zátarasy nebudú zriadené len v teréne ale aj vo vode. Nepriateľ pri príprave takejto zátarasy bude využívať všetky technické a improvizované prostriedky a maximálne využije aj okolitý terén na jej zosilnenie.

(2) Zátarasy sú umelé prekážky, ktorých účelom je spomaliť alebo zastaviť nepriateľa, poprípade ho zničiť. Podľa určenia sa zátarasy rozdeľujú na protitankové, protipečotné, protidopravné, protivýsadkové a klamné. Zátarasy sú nevýbušné alebo výbušné. Medzi nevýbušné zátarasy patria protitankové, protipečotné a protidopravné. Podľa ich zložitosti sa prekonávajú pomocou trhavín, techniky alebo sa ručne razia priechody v nich. Zátarasy zriadené nepriateľom vyžadujú od vlastných jednotiek dôsledný prieskum a vhodné rozhodnutia veliteľov pri ich odstraňovaní. Tieto zátarasy budú dobre prispôsobené terénu, dobre maskované, skryté pred naším pozorovaním, budú prikrývané paľbou protitankových zbraní a prostriedkov a budú dosahovať čo najviac prekvapivého účinku.

(3) Výbušné zátarasy sú hlavným druhom ženijných zátarás. Patria sem mínové polia, nástrahy a časované míny. Medzi hlavné výbušné zátarasy patria protitankové mínové polia, ktorých prekonanie mechanizovanými (tankovými) jednotkami si vyžaduje ženijnú podporu. Používajú sa hlavne proti obrneným silám. Medzi ďalšie protitankové zátarasy patria jednotlivé míny, protitankové steny, zrazy a priekopy, stromové záseky, zábrany, barikády, rôzne vodné prekážky, rozbahnený terén, snehové valy, zľadovatené svahy, prieruby v ľade,

kolové zátarasy, betónové ihlany a pod. Napríklad pri boji v zastavaných priestoroch bude nepriateľ zriaďovať hlavne barikády na uliciach a v medzerách medzi budovami. Svojimi bokmi sa budú pevne opierať o budovy, silné ohrady a pod. Nie vždy a všade však bude k dispozícii ženijná podpora a preto budú musieť mechanizované jednotky prekonávať niektoré takéto prekážky aj bez momentálnej ženijnej podpory, hlavne využitím radlíc na technike a pomocou trhavín zriaďovaním priechodov cez tieto barikády.

(4) Medzi protipechotné zátarasy patria neprenosné a prenosné zátarasy. Medzi neprenosné patria protipechotné mínové polia, protipechotné míny, kolíkové drôtené zátarasy, drôtené siete a ploty, rozhodný drôt, drôtené oká, stromové záseky a pod. Prenosné tvoria rôzne drôtené konštrukcie, rohatky, ježkovia a pod. Medzi protidopravné zátarasy patria protitankové (protidopravné priekopy, protidopravné zábrany, kolové zátarasy, bariéry, protidopravné zátarasy z contertína) a niektoré protipechotné zátarasy zriaďované na komunikáciách (kolíková drôtená zátarasa, drôtený plot na kozách, zátarasy z contertína, rohatky, ježky a pod.). Takéto zátarasy budú spomaľovať postup mechanizovaných (peších) jednotiek, zdržiavať jednotky a vystavovať ich nasmerovanej paľbe nepriateľa. Všetky druhy jednotiek sa pri vedení bojovej činnosti stretnú s množstvom takýchto druhov zátarás. V týchto prípadoch je nutné vhodne využiť jednotky ženijnej podpory (ak sú k dispozícii) vybavené prostriedkami na vytváranie priechodov (detektory mín, tiahle nálože, sústredené nálože, motorové píly, radlice, trhaviny a pod.). Výhodou nepriateľa pri zriaďovaní takýchto zátarás je, že ich môže zriaďovať aj v priebehu vedenia bojovej činnosti rýchlo a prekvapivo.

(5) Mínové polia zvyčajne spôsobujú ľudské a materiálne straty. Vhodné využitie prieskumných prostriedkov poskytne veliteľovi včasné informácie o výskyte mínových polí, čo umožní preskúpiť ženijné jednotky a prielomové prostriedky. Väčšina mínových polí je chránená prieskumom a paľbou ale aj ich obídenie v teréne je možné. Stálou súčasťou pri vedení boja je zriaďovanie prielomov a prechodov v mínových poliach. V prípade že mínové polia sa nebudú môcť obísť, budú sa musieť prelamovať a preto bude potrebná podpora ženijných jednotiek.

(6) Ženijná podpora na prekonanie zátarás s prípravou môže zahŕňať nasledujúce činnosti:

- a) podrobný prieskum mínového poľa s určením radov mín a typov mín, spôsob kladenia mín, použité typy mín a roznecovačov, najkratší alebo najvhodnejší smer prekonania mínového poľa,
- b) poskytovanie odbornej ženijnej podpory (pomoci) veliteľovi,
- c) poskytovanie špeciálnych ženijných síl a prostriedkov,
- d) vytýčenie prístupov,

e) vytvorenie prielomov a keď to dovoľí čas a situácia ich označenie a zdokonalenie na priechody (rozšírenie a preverenie).

(7) Prielom mínových polí je súčasťou operácií všetkých zoskupení. V mnohých prípadoch je mínové pole iba jednou zo série zátarás, ktoré je treba prelomiť. Takéto prielomy sa v súčasnom operačnom prostredí môžu častejšie vyskytovať v zastavaných priestoroch. Zastavané priestory sa nachádzajú zvyčajne na cestných križovatkách a často tvoria politickú, kultúrnu a priemyselnú koncentráciu. Prítomnosť jadrových elektrární, veľkého množstva zásob PHM a toxických chemických látok prináša v priebehu vedenia boja riziká nepredvídateľných rozmerov. Všetky tieto aspekty musia byť brané do úvahy. Už na prístupoch k zastavaným priestorom budú nepriateľom zriaďované mínové polia a rôzne nástrahy na spomalenie alebo zastavenie nášho postupu. Tieto zátarasy budú vždy kryté paľbou aby sa zvýšila ich účinnosť.

Čl.8

Priechod mínovým poľom a inými záatarasami

(1) Priechod mínovým poľom alebo inými umelo vytvorenými prekážkami a záatarasami je vedený podobným spôsobom ako pri plánovaní prekonávania vodnej prekážky. Zmocnenie sa neporušených mínových línií alebo výskyt príležitostí na ich náhly prechod musí byť zužitkované. Pre vykonanie úspešného prechodu sú nutné informácie minimálne o hĺbke mínového poľa, jeho hraniciach a podrobnosti o nepriateľských zbraniach, ktoré kryjú mínové pole. V prípade výskytu takýchto prekážok, musí podrobný ženijný prieskum a pyrotechnický prieskum (*EOR-Explosive Ordnance Reconnaissance*) presne určiť hranice mínového poľa alebo iného zataraseneho priestoru, jeho dĺžku a hĺbku a priebeh jeho hraníc. V neposlednej rade aj druhy mín v takýchto mínových poliach. Podrobné výsledky prieskumu sú podmienkou pre dobre splánovanie spôsobu prekonania mínového poľa a jeho následné prekonanie mechanizovanými jednotkami.

(2) Cieľom musí byť vždy prerazenie chodníkov a ciest cez mínové pole nepriateľa v úplnom začiatku, aby sa umožnilo zosadnutým rojom a bojovým vozidlám prejsť cez zátarasy. Či môžu byť priechody pripravené vopred, závisí od situácie, dostatku času, terénu, type zátarasy a dostupnej technike. Chodníky musia byť rýchlo rozšírené, aby sa vytvorili cesty. Zriaďiť by sa malo toľko ciest, koľko je možných. Minimálne by mali byť zriadené však dva priechody. Rozhodujúcu úlohu tu zohrávajú jednotky ženijnej podpory s úplným ženijným vybavením.

(3) Prieskum prekážok nepriateľa by mal zahŕňať, ak to bude možné, prerazenie hliadkovacieho chodníka alebo cesty cez mínové pole.

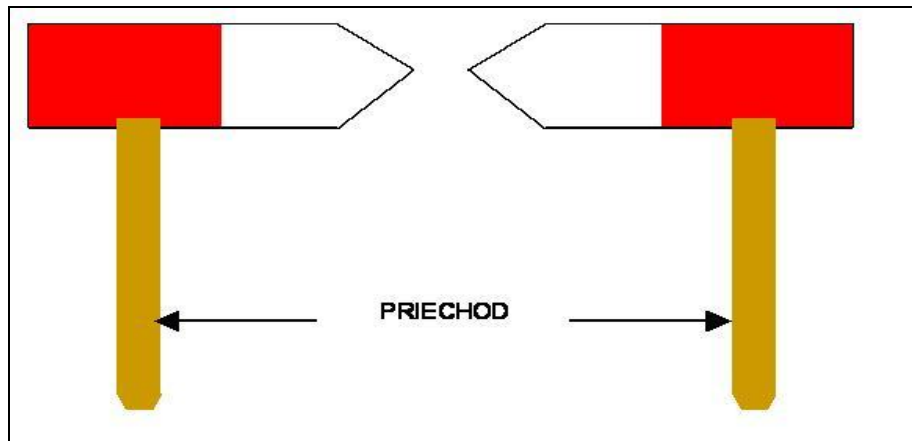
(4) Na vytváranie priechodov v mínových poliach, na odmínovanie pocho-
dových osí a terénu slúžia výbušné a mechanické odmínovače a prostriedky na
ručné odmínovanie. Šírka priechodov v mínových poliach je pri jednosmerných
priechodoch pre tankové a mechanizované jednotky minimálne 4,5 m a obojstranné
priechody minimálne 9 m (podľa prostriedkov, ktoré sú na zriadenie priechodu
použité). Priechody pre hliadky musia mať minimálnu šírku jeden meter. Pri
priechodoch sa organizuje poriadková služba s úlohou strážiť priechody, prepúšťať
nimi jednotky, rozširovať ich a podľa potreby ich uzatvárať.

(5) Ak to situácia umožňuje, zosadnuté jednotky prejdú cez mínové pole
a na druhej strane zriadia oporné miesto, aj keď to nemusí vždy byť realizovateľné.
V niektorých prípadoch je nutné sformovať jednotku poverenú vytvorením
prielomu, aby vytvorila cesty pre osoby a vozidlá zoskupenia pre útok.

(6) Pokiaľ je mínové pole zriadené vlastnými silami, použijú sa existujúce
medzery alebo cesty, či novo vytvorené (prerazené) cesty. Len čo budú prechody
uvoľnené, budú požadované na oboch koncoch prechodu miesta riadenia dopravy.
Navyše budú zriadené miesta obnovy na prístupoch ku všetkým prechodom
na oboch stranách mínového poľa. Pre presun jednotiek cez vlastné zátarasy musia
byť dostatočne spôsobilé ženijné jednotky na otváranie a zatváranie priechodov cez
mínové polia.

(7) S útočným zoskupením cez mínové pole a zabezpečením dokončujú
ženijné jednotky prípravu miest prechodov vrátane ich označenia. Prvky riadenia
presunu dokončujú svoje rozvinutie s cieľom riadiť prechod hlavných síl cez
mínové pole. Presúvajúce sa jednotky musia plne rešpektovať značky a pokyny pre
vstup a výstup zo ženijnej zátarasy. Pre túto činnosť platia presné pravidlá
a pokyny pre prechádzajúce jednotky. Úplné odstránenie zátarás vyžaduje značný
čas a prostriedky a preto je to realizované iba v prípade operačnej potreby.

(8) Úroveň velenia je pravdepodobne nižšia, než pri prekonávaní vodnej
prekážky. Prechod mínovým polom môže vyžadovať ďalšie nezávislé súbežné
akcie, každú s vlastným veliteľom, zatiaľ čo prekonávanie vodnej prekážky
je centralizovaná operácia. Veliteľ takéhoto prechodu má taktickú zodpovednosť
za operácie v tomto priestore. Miera podpory pri prechode cez mínové pole je
nižšia ako miera podpory pri prechode cez vodnú prekážku.

Obrázok 1 Označenie priechodu v mínovom poli

Poznámka. – 1. Počas zníženej viditeľnosti sa pôvodné značenie dopĺňa osvetlením (biele alebo zelené)

Čl.9 Ďalšie prekážky

(1) Mimo vodných prekážok a mínových polí sa pri vedení bojovej činnosti stretnú jednotky s množstvom iných prekážok, ako sú:

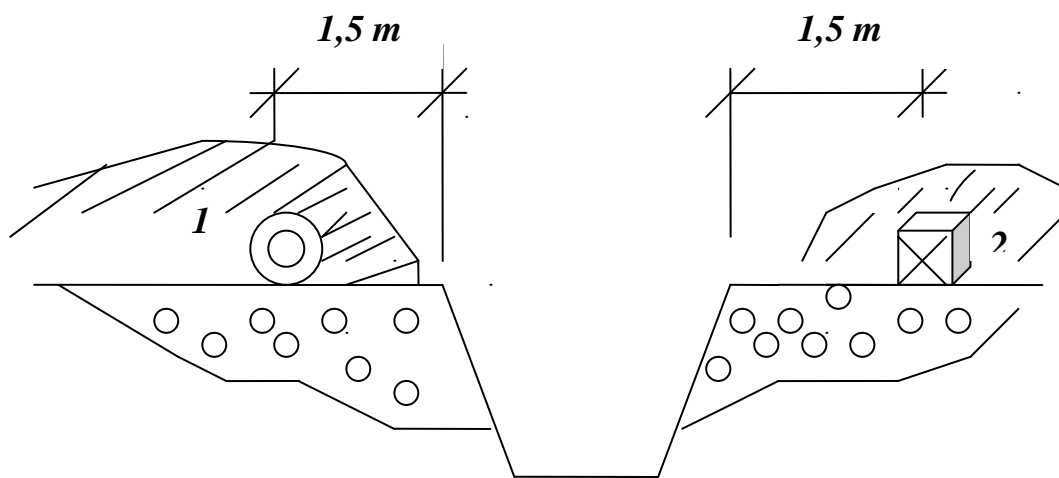
- a) nerovný, strmý alebo močaristý terén alebo terén s vysokou snehovou pokrývkou,
- b) lieviky a priekopy vytvorené bojovou činnosťou alebo úmyselne,
- c) vertikálne svahy a úbočia,
- d) kontaminované priestory,
- e) obranné prekážky z postínaných stromov s ostrými konármi, rozťahnutá spleť drôtov, ruiny, vrátane tých, ktoré spôsobili zbraňové systémy,
- f) existujúce a zosilnené prekážky, vrátane lievikov, mín, zosuvov pôdy a lavín, ktorých obídenie je vždy ťažké a nemožné,
- g) umelo vyvolané záplavy alebo zatopenie.

(2) Prekonávanie ďalších typov prekážok je uskutočňované na nižších taktických úrovniach. Ale aj tak musí každý taktický veliteľ zabezpečiť náležitú ženijnú podporu na udržiavanie mobility jeho jednotiek. Pre zabezpečenie mobility jednotiek musia byť využité všetky možné dostupné prostriedky (najčastejšie rôzne druhy vojenských trhavín, ženijné a špeciálne náloživo, motorové píly, rôzne radlice na technike a pod.).

(3) Častými prekážkami, s ktorými sa jednotky stretnú sú rôzne druhy zemných prekážok vytvorených následkom bojovej činnosti alebo umelo vytvorenými. Najčastejšie budú takéto prekážky odstraňované pomocou zemných

strojov, technikou s radlicami, prípadne ručne. Vždy je zvolený spôsob závislý od rozsahu prekážky alebo od času a prostriedkov, ktoré sú k dispozícii. Keď terén umožňuje takéto prekážky obísť, tieto sa obchádzajú. Ak sa vyskytujú prekážky ako napríklad stromové záseky, protitankové zátarasy zo železobetónových ihlanov, rôzne barikády, protidopravné zábrany, rôzne ploty zosilnené ostnatým drôtom, rohatky alebo ježky, potom najčastejším a najúčinnnejším spôsobom ich prekonania je použitie trhavín alebo špeciálneho náloživa.

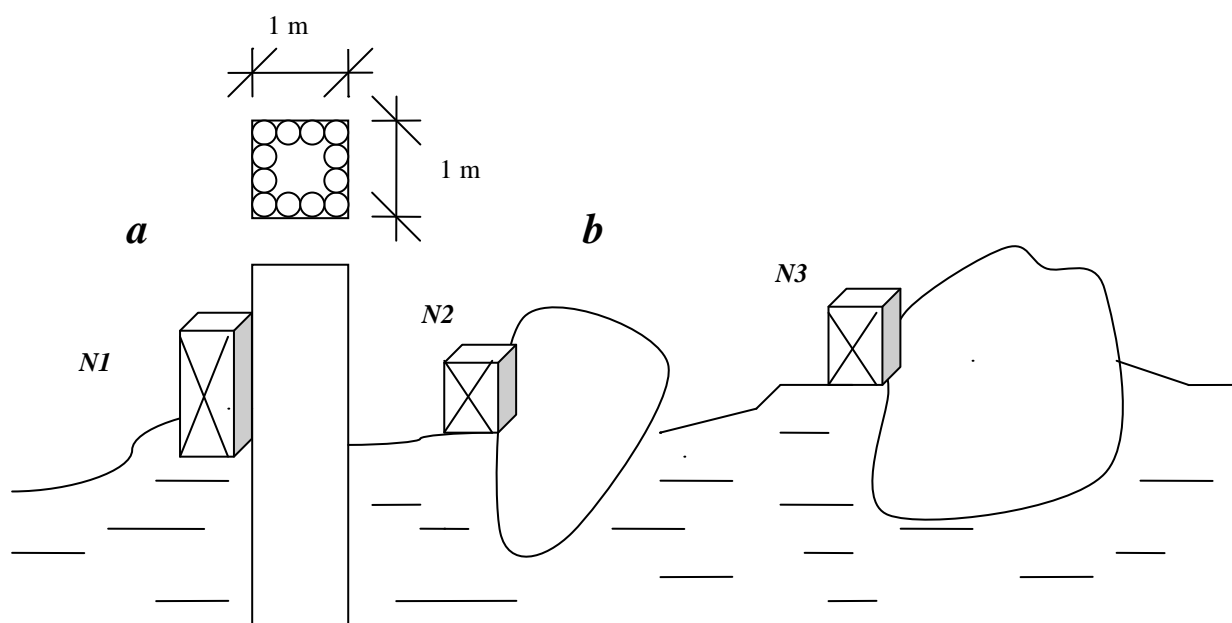
(4) Nepriateľ pri obrane svojho priestoru bude využívať niektoré ďalšie terénne predmety, násypy, zárezy ciest a železníc, kanálov, pevných ohrád, plotov, stavieb a pod. Riešenie ako najlepšie prekonať takéto prekážky musí veliteľovi navrhnuť podrobný ženijný prieskum. Napríklad jednotlivé balvany (betónové bloky) sa budú ničiť priložením náloží ženijnej trhaviny. Hmotnosť voľne priloženej nálože pri trhaní betónového bloku sa stanoví podľa zásady na jeden m^3 kameňa dva kilogramy trhaviny. O spôsobe prekonania takýchto prekážok následne rozhodne veliteľ. Presný výpočet hmotnosti náloží sa musí vykonať v súlade s ustanoveniami vojenského predpisu Žen-2-6.

Obrázok 2 Vytváranie zjazdu v stenách protitankovej priekopy trhaním pomocou sústredenej alebo radovej nálože

Poznámky.

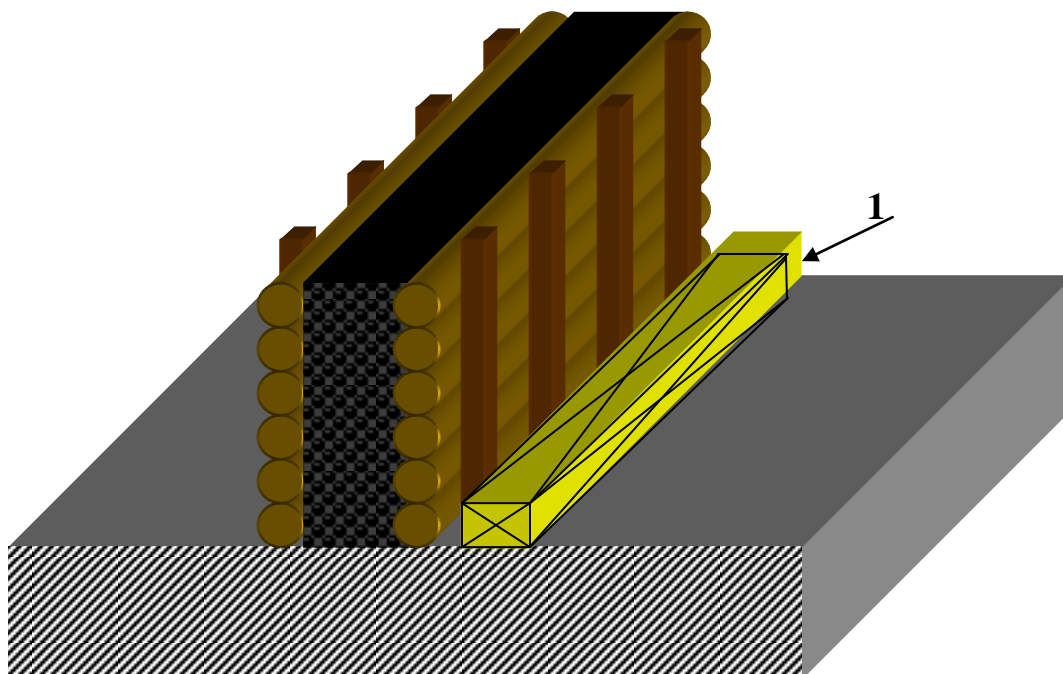
1. Radová nálož.
2. Sústredená nálož.

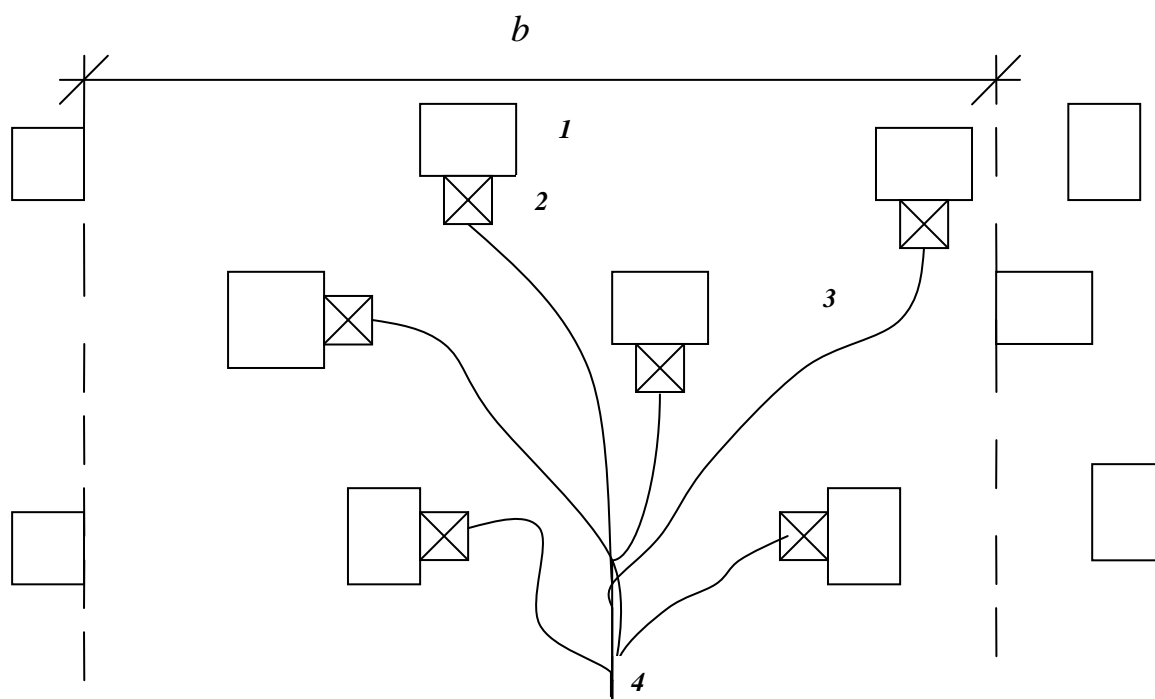
Obrázok 3 Trhanie jednotlivých blokov (balvanov)

Poznámky.

a - železobetónový blok, N1- nálož s hmotnosťou 45 kg,
 b – kamenné bloky, N2 a N3 – nálože s hmotnosťou 3 až 5 kg

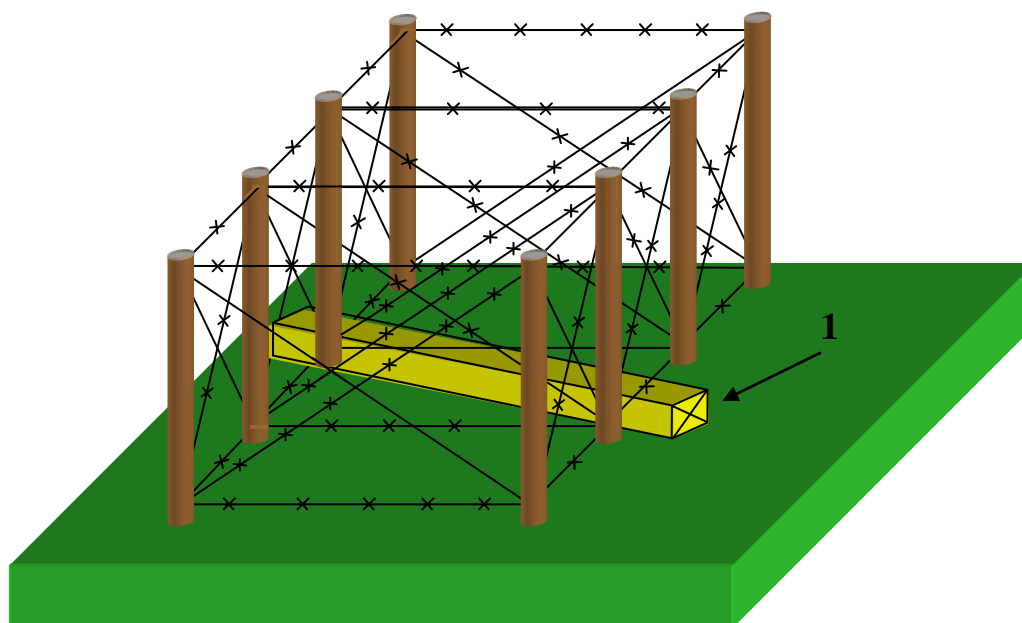

Obrázok 4 Umiestnenie radovej nálože pri trhaní barikády
 Poznámka. - 1. radová nálož

Obrázok 5 Vytváranie priechodov v zátarase z blokov alebo kolov
Poznámky.

1. bloky,	3.bleskovica,	b. šírka priechodu
2. nálož,	4. časovaný roznecovač,	

Obrázok 6: Umiestnenie radovej nálože pri vytváraní priechodov v
kolíkovej drôtenej zátarase

Typy prechodov a prelomení cez prekážky

(1) Ofenzívne aktivity sú aktivity, pri ktorých jednotky vyhľadávajú nepriateľa, aby na neho zaútočili. Pri útočnej operácii sa velitelia musia rozhodnúť a vybrať konkrétnu formu manévru. Toto závisí od cieľa, úlohy, sily nepriateľa, terénu, počasia, stupňa velenia, času, priestoru a jednotiek, ktoré má veliteľ k dispozícii.

(2) Prielom je formou manévru, pri ktorom sa útočiace sily snažia prelomiť obranu nepriateľa a na úzkom fronte narušiť jeho obranný systém. Prielom sa priestorovo vykonáva od nepriateľských krycích síl cez jeho hlavné obranné postavenia a čiary až po tylový priestor. Prielom používa veliteľ, ak nie je k dispozícii žiadna slabá časť zostavy nepriateľa (bok jeho zostavy), alebo je obranná línia nepriateľa príliš dlhá a neboli v nej zistené slabé miesta či úseky, alebo nedostatok času nedovoľuje vykonanie obchvatu.

(3) Úspešný prielom vyžaduje sústredenie väčšej bojovej sily na miesto vybrané pre prielom do nepriateľskej obrany. Takýmito miestami sú medzery v jeho obrane a rozhrania umiestnení jeho jednotiek. Sústredenie musí byť také, aby jednotka mohla rýchlo preniknúť cez obranu, rozšíriť a zabezpečiť prelomenie a udržať tempo počas zmocňovania sa objektov v hĺbke bojovej zostavy nepriateľa.

(4) Pri organizácii prielomu veliteľ organizuje bojovú zostavu jednotiek na uskutočnenie základov prielomu. Na to vytvára **podporne** (krycie), **prielomové a útočné jednotky** s nevyhnutnými prostriedkami na splnenie úloh. Podporné sily sú zodpovedné za eliminovanie spôsobilostí nepriateľa aby narušal prielom, sústreďujú priamu a nepriamu paľbu na ničenie zbraní nepriateľa, ktoré by mohli viesť paľbu na prielomové jednotky. **Úlohou prielomových jednotiek je vytvoriť cesty cez prekážky pre útočiace jednotky, čo zahŕňa hlavne žienijné prostriedky.** Útočné jednotky majú za úlohu zničiť alebo vytlačiť nepriateľa na vzdialenú stranu prekážky.

(5) Prielom vyžaduje precízne zladenie podporných (krycích) síl, prielomových a útočných jednotiek. Toto sa zabezpečí dôkladným plánovaním a prípravou jednotiek.

(6) **Prechod/prielom z chodu** sa vykonáva z pochodovej zostavy, len s malou prípravou a s využitím prostriedkov, ktoré sú okamžite dostupné. Zámerom vykonania takejto činnosti je snaha o prekonanie prekážky ešte pred tým, než získa nepriateľ príležitosť vybudovať si kompletne obranné postavenie.

(7) **Prechod/prielom s úplnou prípravou (rozvinutý prielom)** si vyžaduje dôsledný prieskum, detailné plánovanie, rozsiahlu prípravu, nácvik a ťažkú alebo špeciálnu ženijnú techniku. Vykonáva sa pri zložitých prekážkach alebo ak priechod z chodu nebol úspešný. Potrebné je vykonať včasný a presný ženijný prieskum na určenie rozsahu a zloženia zátarasy a vykonať posilnenie a preskupenie prielomových síl. Tieto sily sú zvyčajne zložené z pechoty, obrnených bojových vozidiel, ženijných jednotiek, prostriedkov nepriamej palebnej podpory a priamej leteckej podpory. Ženijná podpora rozvinutého prielomu môže zahŕňať nasledujúce činnosti:

- a) podrobný prieskum mínového poľa na zistenie polohy radov mín a typu mín, spôsob ukladania mín, použité typy mín, najkratší alebo najvhodnejší smer prekonania,
- b) poskytovanie odborného ženijného poradenstva veliteľom,
- c) poskytovanie špeciálnych ženijných prostriedkov a personálu na pomoc pri vykonávaní prielomu,
- d) preverenie, označenie, rozšírenie a udržiavanie priechodu.

(8) **Úderný prielom** je typ prelomenia, ktorý zabezpečuje jednotka s mobilitou, ktorú potrebuje na získanie záchytného bodu v nepriateľskej obrane a na využitie úspechu pokračovaním úderu ďalej cez cieľ. Úderné prelomenie umožňuje jednotke preniknúť cez ochranné prekážky nepriateľa a úplne ho zničiť. Úderné prelomenie musí byť zabezpečené dostatočnou ženijnou podporou.

(9) **Skrytý prielom** je špeciálna činnosť používaná pešími jednotkami spoločne s infiltráciou (presakovaním) počas zníženej viditeľnosti. Je vykonávaná nepozorovane, aby sa dosiahol moment preväpene a aby sa minimalizovali straty.

Čl. 11

Zásady prekonávania malých prekážok

(1) V priebehu vedenia bojovej činnosti bude potrebné aby taktické jednotky prekonali množstvo malých prekážok. V príprave na prechod cez malé suché alebo vodné prekážky sa využívajú informácie získané analýzou mapy a terénu a dostupných poznatkov vzdušného a pozemného prieskumu s cieľom identifikovať prekážky (šírku, hĺbku) a v prípade potreby požadovať vytvorenie zoskupenia ženijných síl a prostriedkov na podporu. Preto musí ženijný prieskum splniť všetky požiadavky veliteľa, aby sa tento mohol správne rozhodnúť.

(2) Malé (úzke) prekážky obyčajne bojové jednotky prekonávajú z chodu s využitím vlastných ženijných alebo pridelených prostriedkov. Pri prechode sa využívajú existujúce mosty, mostné tanky, automobilové mosty, plávajúce bojové vozidlá, brody resp. iné improvizované prostriedky ako napr. fašiny. Automobilové

a tankové mosty sa spravidla ponechávajú na mieste pre ďalšie postupujúce jednotky a pre zásobovanie, do času vybudovania stáleho premostenia. Ženijná jednotka budujúca prepravisko je zodpovedná za jeho označenie. Okrem prípravy miest prechodu musia ženijné jednotky označiť aj najbližšie prístupové cesty a východy.

Čl.12

Prechod cez vodné prekážky

(1) Podobne ako pri prekonávaní úzkych prekážok, tak aj pri prechode vodných prekážok je nevyhnutné zhromaždiť dostatočné informácie o vodnej prekážke. Dôsledný ženijný prieskum vodnej prekážky musí zistiť druh a parametre prekážky a vyhľadať možné obchádzky. Operácie, pri ktorých sa prekonávajú vodné prekážky sa budú uskutočňovať v súlade so štandardizačným dokumentom STANAG 2395.

(2) Ak sa vodná prekážka nedá prekonať s chodu s využitím existujúcich mostov, brodov, vlastných plavidlových, prepravných a premostovacích prostriedkov a útočiace sily sú v dotyku s nepriateľom, musí sa uskutočniť prechod s rozvinutou prípravou.

(3) Hneď ako je zabezpečená bližšia strana prekážky, prechod vodnej prekážky sa uskutoční v troch **navzájom sa prelínajúcich fázach**:

- a) **útok**. Obsadenie priestoru na druhej strane prekážky. Táto fáza sa nevyžaduje, ak nie je pri prekonávaní prekážky kladený odpor,
- b) **opevnenie**. Rozšírenie priestoru na predmostí,
- c) **upevnenie**. Vytvorenie pevnej základne na predmostí, z ktorej bude pokračovať celková operácia.

(4) **Úseky prechodu**. Ak to bude možné, prechody by mali byť vykonané na viacerých miestach. Vybrané priestory pre prechod prekážok, sú buď prírodné, alebo umelo vytvorené ženijnými prostriedkami a majú nasledovné charakteristiky:

1. Počet úsekov prechodu by mal byť primeraný s ďalšími alternatívnymi, ktoré sú rozptýlené tak, aby sa znížila zraniteľnosť jednotiek a zabezpečila ich flexibilita. Zvyčajne sa zriaďuje dvojnásobný počet úsekov prechodu, než aký je požadovaný pre plánované tempo postupu. Býva to potrebné vtedy, ak v prípade počiatočného neúspechu nie je obvykle dostatok času na to, aby sa začali hľadať nové miesta pre ďalšie úseky. Navyše aj ohrozenie nepriateľa si môže vyžadovať prechod na ďalších miestach.
2. Maskovanie pred pozorovaním.
3. Cesty k úsekom prechodu a od úsekov prechodu, vrátane bočných ciest, ktoré majú požadovanú klasifikáciu z hľadiska zaťaženia a kapacity.

4. Vyčkávacie priestory, ktoré poskytujú krytie jednotiek.
5. Dostatočný priestor pre zriadenie predmostia.
6. Miesta pre jednotky, ktoré poskytujú palebnú podporu priamou a nepriamou paľbou.
7. Priestory zhromaždenia (priestory sústredenia), ktoré sú umiestnené v určitej vzdialenosti od prekážky, kde jednotky vyčkávajú na uskutočnenie prechodu. Od týchto priestorov sa vyžaduje, aby boli rozptýlené a mali dobrý prístup do úsekov prechodu, ako aj dobré krytie a utajenie.

(5) **Výber predmostia.** Predmostie je vytvorené na vzdialenej (nepriateľskej) strane prekážky údernou jednotkou, prekonávajúcou prekážku. Pri výbere priestoru na zriadenie predmostia, by sa mali brať do úvahy nasledujúce skutočnosti:

1. Terén by mal byť obranyschopný a dostatočne rozsiahly, ktorý nepriateľ nemôže vážne narušovať. Predmostie by malo byť situované tak, aby bol nepriateľ prinútený premiestniť sa zo všetkých svojich postavení, z ktorých by mohol ohrozovať jednotky priamou paľbou a z pozorovacích miest s výhľadom na priestor priechodu a priestor predmostia.
2. Postupujúca jednotka by mala mať dostatočné množstvo zariadení (techniky) umožňujúcich prechod a presun, aby nedošlo k nahromadeniu síl a priestoriedkov (zápche).
3. Mala by sa vytvoriť základňa pre pokračovanie celkovej operácie.

(6) **Oblasť prechodu.** Veliteľ na taktickej úrovni, zvyčajne veliteľ brigády, nariadi prechod a určí jeho oblasť, len ak to vyžaduje taktická situácia alebo charakter prekážky. Hĺbka oblasti prechodu nie je zvyčajne veľmi veľká, je závislá od veľkosti prekážok a terénu. Jej bližšia a vzdialenejšia hranica je umiestnená medzi najbližšími bočnými cestami približne tri kilometre od vodnej prekážky alebo na ľahko rozpoznateľných terénnych prvkoch, ktoré prebiehajú paralelne s prekážkou. V rámci oblasti prechodu môže byť zriadených niekoľko miest alebo úsekov prechodu.

(7) **Záloha výzbroje a výstroja.** Vybrané položky výzbroje a výstroja musia byť udržiavané v zálohe, čiže musia byť pripravené na výmenu alebo udržanie miest prechodov a vybavenia. Po skončení prechodu musí byť výzbroj a výstroj čo najskôr pripravená na opätovné použitie alebo musí byť nahradená stálym vybavením v čo najkratšom čase.

(8) **Spojenie.** Veliteľ na taktickej úrovni neustále informuje veliteľa ženijných jednotiek z nadriadenej úrovne o svojich zámeroch a plánoch. Vtedy je schopný odhadnúť situáciu, dávať rady o dostupných zdrojoch, počte a miestach vhodných na prechod o pomoci potrebnej od ostatných jednotiek a čase potrebnom

na prípravné práce. Toto umožňuje veliteľom jednotiek a veliteľovi miesta prechodu pôsobiť oddelene v čase zhoršeného spojenia, pri zmenách situácie alebo v ohrození.

Čl.13

Fázy prechodu vodnej prekážky

(1) Hneď ako sa zabezpečí bližší breh a dokončia sa plány a príprava pre prechod, môže sa začať **útočná fáza** jednotkami, ktoré zabezpečujú predmostie:

a) útočná zostava má za úlohu zriadenie záchytného bodu na vzdialenejšej strane prekážky, aby eliminoval priamu paľbu a pozorovanie nepriateľa v miestach prechodu. Záchytný bod sa dosahuje:

1. Prienikom.
2. Preplávaním na člnoch, plávaním alebo brodením,
3. Vzdušnou prepravou.

b) v hodine H útočná zostava prekračuje východiskovú čiaru, ktorou je zvyčajne blízky breh, a postupuje cez prekážku. Paľba a ďalšia podpora je zabezpečená jednotkou na mieste na bližšej strane prekážky. Zvyčajne táto podpora zahŕňa priamu a nepriamu palebnú podporu a ochranu miest prechodov pred vzdušným útokom a pred útokmi pozdĺž prekážok vykonávaných diverzantmi, sabotážnymi skupinami, prostredníctvom plavidiel, mín alebo pohybujúcich sa objektov.

(2) Fáza opevnenia:

a) len čo jednotky vykonávajúce útok prejdú cez prekážku a zabezpečia svoje postavenie, veliteľ na taktickej úrovni vydá povel na uvedenie miesta prechodu do činnosti. Ženíjné jednotky dokončia prípravu miest a prostriedkov prechodu a prvky riadenia prechodu, dokončia svoje rozmiestnenie a riadia prechod hlavných síl cez prekážku podľa plánu prechodu,

b) organizácia oblasti prechodu musí byť pružná, pretože ihneď po zistení miesta prechodu nepriateľom, by bol tento úsek extrémne zraniteľný. Zariadenia, ako napríklad premostenie sa po prechode hlavných síl okamžite stiahnu a používajú náhradné prostriedky a miesta. V niektorých prípadoch môže byť nevyhnutné rozložiť most na jednotlivé pontóny alebo alternatívne použiť dymovú clonu, aby sa celé miesto prechodu utajilo,

c) po prekonaní prekážky čelné jednotky hlavných síl prechádzajú cez, alebo okolo útočnej útočnej zostavy a zabezpečujú konečné ciele (objekty) na predmostí. Len čo sú tieto ciele splnené predmostie je vytvorené.

(3) **Fáza upevnenia.** Táto fáza je rozšírením fázy opevnenia. Ohniská odporu nepriateľa sú eliminované a zvyšok hlavných síl sa presúva cez prekážku.

Miesta prechodov sú vylepšované a urobia sa prípravy na pokračovanie celkovej operácie, ktorá musí pokračovať tak rýchlo, ako to bude nutné.

Čl.14

Prekonávanie vodných prekážok ako súčasť boja na zdržanie

(1) Počas boja na zdržanie môže nastať situácia, kedy je vykonávaný **ústup cez vodnú prekážku**, hoci požiadavka na zdržanie naďalej pretrváva. Hneď ako jednotka na zdržanie splní svoju úlohu, prechádza späť cez prekážku a vedie postup prekročením vzad cez jednotku na vlastnom brehu, pravdepodobne cez takú, ktorá tu zaujala plánované bojové postavenie. Táto jednotka nachádzajúca sa na domácom brehu alebo jednotka na mieste pomáha jednotke na zdržanie pri jej odpútavaní sa od nepriateľa.

(2) **Fáza stiahnutia.** Počas boja na zdržanie by jednotky, ktoré nevedú boj na zdržanie, mali ustupovať cez prekážku čo najskôr. Maximálne by pri tejto fáze mali byť využívané existujúce mosty (ak sú dostupné) tak, ako to bude nariadené veliteľom na taktickej úrovni. Súčasťou plánu stiahnutia by mali byť okrem mostov aj trajekty na prevoz alebo rôzne súlodia.

(3) **Fáza zdržiavania.** Len čo sa uskutoční požadované zdržanie alebo je nariadené, aby sa jednotka na zdržanie stiahla, odpúta sa táto jednotka od nepriateľa, ustúpi, prejde cez prekážku a uskutoční postup prekročením vzad. Jednotky, ktoré pôsobia na nepriateľskom brehu, ustupujú tak, že sú kryté podpornou paľbou jednotiek z vlastného brehu. Táto fáza by mala byť koordinovaná veliteľom na taktickej úrovni. Tempo prechodu závisí od tlaku nepriateľa. Veliteľ môže zariskovať a všetky dostupné presúvajúce sa prostriedky sústrediť na mostoch, ktoré budú najlepšie utajené. Na konci tejto fázy sa podľa možnosti všetky mosty strhnú, rozoberú alebo zničia.

(4) **Fáza ústupu.** Počas tejto fázy sa aktivujú alebo vylepšujú prekážky na zabránenie priechodu na druhú stranu. Posledné vozidlá sú prevezené prívozmi (pontónmi), ale tiež sa môžu prepraviť pomocou vlastného plávania, či brodením, ako to dno rieky (profil rieky), či jej brehy umožňujú. Táto činnosť je zabezpečená pechotou (rojmi) a podporovaná delostrelectvom a mínometmi. Posledné jednotky sú prepravované člmi, vrtuľníkmi alebo inými dostupnými prostriedkami.

(5) Takmer všetky prechody vyžadujú ženijnú podporu. Jej hlavnou úlohou je umožniť jednotke zabezpečujúcej predmostie, prekonať prekážku. Ďalšou úlohou je príprava prekážok na ochranu bokov pokračujúcej jednotky. Obyčajne väčšina personálu a prostriedkov zapojených do oboch týchto úloh bude vyčlenená z jednotiek, ktoré nie sú zapojené do prekonávania prekážky alebo následných

operácií, pretože tieto jednotky vyžadujú vlastnú ženijnú podporu pre útok a úlohy, ktoré ich čakajú na predmostí a za ním. Operácie môžu byť obmedzené množstvom dostupného špecializovaného zariadenia (techniky) na prekonanie prekážok.

Čl.15

Velenie a riadenie pri prekonávaní vodných prekážok

(1) Pri všetkých operáciách na prekonávanie vodných prekážok je potrebná jasná organizácia velenia, ktorá vytvára a realizuje plán prechodu. Riadiace veliteľstvo musí zabezpečiť flexibilnú organizáciu a najlepšie využitie dostupných zdrojov s cieľom reagovať na akékoľvek zmeny pri prekonávaní prekážky a na taktickú situáciu.

(2) Základnými požiadavkami pre riadenie sú:

1. Organizácia riadenia prechodu s jasne definovanými zodpovednosťami.
2. Organizácia riadenia presunu.
3. Spojovacie siete velenia a riadenia.

(3) V rámci bojového zabezpečenia je jednou z hlavných úloh **doplnenie zásob**. Veliteľ zoskupenia vykonávajúceho útok by mal zabezpečiť, aby jeho jednotky boli sebestačné, čo sa týka bojových zásob, pretože počas útočnej fázy môžu byť dočasne oddelené od úplného bojového zabezpečenia. V prípade núdze môže byť zásobovanie uskutočňované vrtuľníkmi. V pláne prechodu je dôležité, aby bolo zabezpečené, že vozidlá na zásobovanie muníciou a pohonnými látkami budú prechádzať cez prekážky čo najskôr, aby sa dosiahlo včasné zásobovanie.

(4) Prostriedky na opravu a výmenu musia byť zahrnuté v pláne riadenia presunu, aby sa zabezpečila priechodnosť ciest, hlavne cez priesmyky a úseky prechodu. Tieto prostriedky by mali byť umiestnené na oboch stranách úsekov prechodu. Pri opravách vozidiel počas prekonávania prekážky musia byť stanovené špeciálne kritéria.

(5) Plán riadenia presunu musí zahŕňať zdravotnícke opatrenia, najmä pre evakuáciu zranených a obetí. Zdravotnícke zariadenia by mali byť umiestnené na každej strane vodnej prekážky. V tomto prípade sú veľmi užitočné vrtuľníky.

(6) Riadenie dopravy je veľmi dôležité na úsekoch priechodu a v priesmykoch, aby sa zabránilo nahromadeniu (zápcham) vozidiel, ktoré by mohli zostať stáť a boli by nechránené.

(7) Faktory, ktoré musí brať do úvahy veliteľ pri prekonávaní prekážok, pretože on má celkovú zodpovednosť za velenie a riadenie prechodu a vydáva plán prechodu:

- a) v určitých priestoroch, najmä v priestoroch v tyle, môže byť veliacim veliteľom veliteľ národného teritoriálneho priestoru, ktorý nie je súčasťou systému velenia NATO. Pri prevádzkovaní systému riadenia presunu uplatňuje riadenie presunu rozvíjajúcich sa zostáv podľa priorít,
- b) v priestoroch, kde môže dôjsť k operáciám na taktickej úrovni, je veliteľom zvyčajne veliteľ na taktickej úrovni. Jeho úlohou je zabezpečiť presun akýchkoľvek jednotiek alebo zväzkov po celom priestore jeho zodpovednosti. Pravdepodobne bude uplatňovať operačné riadenie pre túto konkrétnu operáciu.

(8) V rámci riadenia veliteľ zvolí, stanoví a pričlení:

- a) priestory prechodu,
- b) miesta prechodu,
- c) priestory zhromaždenia a vyčkávacie priestory,
- d) smery rozvinutia.

V prípade nutnosti môže veliteľ vydať špeciálne pokyny pre prechody, časy a ak je to potrebné aj pre organizáciu pochodových prúdov.

(9) Veliteľ, ktorý je poverený riadiť prechod (prekonávanie prekážky) môže vytvoriť dočasne na dobu prekonania prekážky (prechodu) špeciálne riadiace veliteľstvo (stanovište riadenia presunu), v ktorom budú pôsobiť nasledujúce prvky:

- a) príslušníci pre riadenie presunu,
- b) ženisti,
- c) tiež zástupcovia z logistiky, spojovacích súčastí a EB, styčných prvkov od jednotiek a zväzkov, ktoré uskutočňujú prechod.

(10) **Veliteľ ženijných síl.** Každá úroveň velenia v operácii na prechod vodnej prekážky má jedného zástupcu zo ženijných síl, ktorý je zodpovedný za technické aspekty vykonania prechodu. **Velitelia ženijných jednotiek** sú zodpovední v rámci príslušnej úrovne velenia za:

- a) poradenstvo ohľadne technických záležitostí,
- b) zabezpečenie zriadenia primeraných spojovacích sietí pre ženijné jednotky, ktoré sú zapojené do operácií,
- c) ustanovenie veliteľov miest prechodu.

(11) **Veliteľ miesta prechodu** je zvyčajne ženista, ustanovený príslušnou úrovňou velenia s nasledovnými povinnosťami:

- a) zabezpečiť a udržať miesto prechodu vrátane prístupov a odsunov,
- b) postaviť, prevádzkovať a udržiavať prostriedky prechodu,

- c) riadiť prechod cez vodu na svojom mieste prechodu, vrátane vydávania povelov jednotkám počas prechodu,
- d) podávať správy veliteľovi v priestore zhromaždenia pred miestom prechodu o pohybe k jeho miestu prechodu,
- e) zabezpečiť všetky technické aspekty udržiavania schopnosti prežitia svojho miesta prechodu a prostriedkov prechodu.

(12) **Jednotky počas prechodu.** Keď je jednotke nariadené vykonať presun, ktorý je riadený a podporovaný iným orgánom (velenia alebo štátu), je pre túto jednotku záväzné zabezpečiť čo najskôr spoluprácu s príslušným veliteľom úrovne velenia tohto orgánu. Cieľom tejto spolupráce je výmena relevantných dokumentov a byť informovaný o:

- a) organizácií riadenia manévru,
- b) organizácií a postupoch každého prechodu cez vodnú prekážku,
- c) podávaní podrobných správ o presune a prekonávaní prekážky,
- d) miestach veliteľov prúdov a vodičov samostatných vozidiel.

(13) **Plán prechodu** by mal zahŕňať tieto body:

1. Taktickú situáciu.
2. Zámery veliteľa, špeciálne nariadenia a ďalšie opatrenia na delegovanie riadenia.
3. Ochranu, bezpečnosť a reakcie na útoky nepriateľa a pokyny pre zastavenie prechodu.
4. Značenie miest prechodov, alternatívnych miest prechodu a ciest, ktoré vedú k nim alebo z nich.
5. Zoskupenie a úlohy pre ženijné jednotky.
6. Hranice oblasti prechodu.
7. Plán riadenia presunu zahrňujúci cesty vedúce k prekážke a od nej, vedľajšie cesty, kontrolné miesta presunu a priestory na čakanie.
8. Harmonogram prechodu, ktorý poskytuje časový plán pre prechod, ako aj:
 - 8.1. Označenie jednotiek pre presun.
 - 8.2. Priority na prechod.
9. Všetky limity týkajúce sa kapacity, rýchlosti a triedy vojenského zaťaženia (MLC).
10. Názov (označenie) pre každé miesto prechodu.

Veliteľ na taktickej úrovni sa bude zvyčajne nachádzať na veliteľstve organizácie riadenia prechodu, s ktorým bude veliteľstvo riadenia presunu spojené. Veliteľ na taktickej úrovni môže byť tiež vpredu na veliteľstve oblasti prechodu.

ŠTVRTÁ HLAVA
ZÁVEREČNÉ USTANOVENIA

Čl.16
Účinnosť

Tieto metodické pokyny nadobúdajú účinnosť dňa 1. augusta 2011.

ZOZNAM POUŽITEJ LITERATÚRY

ATP-52(B) – Doktrína bojového použitia ženíjných jednotiek pozemných síl,
VDG -30-03/Žen – Vojenská doktrína Ženíjná podpora pozemných síl v operáciach (B),

SVD Vojenská doktrína Pozemných síl OS SR (C),

VDG-30-01/Oper –Taktika pozemných síl (B),

Stanag 2395 – Postupy pri prekonávaní vodných prekážok,

SPJ-3-11/Žen – Zatarasovanie,

SPG-3-39/Žen – Zriaďovanie opevňovacích objektov,

SPJ-3-9/Žen –Ženíjný terminologický slovník,

AAP-19 – Slovník ženíjných termínov a definícií používaných v NATO,

Žen-2-7 – vojenský predpis Výbušné zátarasy,

Žen-2-1/1 – vojenský predpis Polní opevňovanie,

Žen -2-6 – vojenský predpis Trhaviny a ničenie,

Žen – 2-4 – vojenský predpis Výcvik na vode,

Žen-2-9 – vojenský predpis Ženíjné práce všetkých druhov vojsk,

Žen-2-3/s – vojenský predpis Ženíjný prieskum.

OBSAH

Prvá hlava. Základné ustanovenia	3
Predmet metodických pokynov	3
Základné pojmy	4
Druhá hlava. Typy prekážok	7
Typy prekážok a ich vlastnosti	7
Tretia hlava. Prekonávanie vodných prekážok	9
Konceptia plánovania	9
Plánovacie faktory	10
Úlohy bojových jednotiek	10
Prekonávanie zátarás	11
Priechod mýnovým poľom a inými zátarasami	13
Ďalšie prekážky	15
Typy prechodov a prelomení cez prekážky	19
Zásady prekonávania malých prekážok	20
Prechod cez vodné prekážky	21
Fázy prechodu vodnej prekážky	24
Prekonávanie vodných prekážok ako súčasť boja na zdržanie	25
Velenie a riadenie pri prekračovaní vodných prekážok	25
Štvrtá hlava. Záverečné ustanovenia	28
Účinnosť	28

Prílohy

1. Zoznam použitej literatúry	29
-------------------------------------	----

Zodpovedný funkcionár: plukovník Ing. Martin MICHALKO

Redaktor: z. Ing. Emil SOJKA

Autor: z. Ing. Emil SOJKA

Redakčná úprava z. Ing. Emil SOJKA

z. Ing. Martin MACÍČEK

Tlač: 5. kartoreprodukčná základňa Nemšová

Metodické pokyny pridelené podľa rozdeľovníka

Schválené č.118/5-119/2011

Do tlače schválené 25. mája 2011
